

APRILIE 1988

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN  
DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

## DEMNIȚATEA IMPLICĂRII

Paralelă exactă, dar și predicativă, a seismografului istoriei, literatura a adus întotdeauna, indiferent de genurile practicate, profilul spiritual al omului situat în istorie, a afirmat aspirațiile sale, reliefindu-i resursele nebănuite de gândire și simțire, individualizându-l, specificându-l. Această neostenită permanență, de care literatura română beneficiază din plin, spre definirea idealurilor și atingerea lor, în raportul direct și necesar cu viața socială, cu comandamentele ei morale — în care la loc de frunte se află dreptatea, libertatea, demnitatea, cinstea — constituie esafodul pe care a fost clădită o mare și durabilă devenire întru frumos: arta zitelor noastre. Reverberând plenar, cuprinzând în linia orizontului artistic înfăptuirile prezentului, scriitorul ce-si afirmă personalitatea în climatul eforvescent al acestor ani beneficiază de generozitatea complexei și dinamicii vieții sociale, politice și economice pe care i-o oferă timpul cu adevărat eroic pe care îl trăim. Raportarea continuă la iureșul cotidian al realității, în esența și devenirea ei, în incorporarea organică a multiplexelor sensuri ale sale, se manifestă definitoriu în literatura noastră actuală ca o coordonată majoră, ce impune adoptarea unei atitudini specifice, ce se concretizează într-un mesaj de ample valențe formativ-educative.

Scriitorul, constructor al activității spirituale, plasându-se la nivelul exigențelor evului luminos pe care-l parcurgem, asimilând organic și traducând în operă propria sa devenire, ajunge observatorul atent al personalității unei perioade istorice în care afirmarea „omului nou” se află la loc de cinste.

Scriitorii au scris și vor continua să scrie despre făuritorii ai istoriei, despre această nouă personalitate ce-si relevă modul de gândire, căile pe care și le propune întru afirmarea sa plenară. În acest context, omul nou, cu trăsăturile sale definitorii, oferind personalității un alt conținut și un alt înțeles, este omul pe care orinduirea nouă îl edifică permanent, îl promovează la rangul de materializare a unei viziuni generale de conștientizare a scopului de a nu fi numai martor al proclamării unui amplu proces de restructurare a prezentului, ci mai ales o personalitate marcată de o spiritualitate accentuată, implicată în semnificațiile perene ale demersului teoretic și practic ce promovează un nou tip ideal: cel al societății socialiste de azi, al omului cu o conștiință politică ancorată în chip decisiv în reflectarea organică și pluridimensională a realității și adevărului. În acest fel, orice slujitor al condeiului își relevă crezul definit de impunerea unei „literaturi angajate” considerată de secretarul general al partidului ca una în care sînt înfățișate cerțele noastre izbinzi, dobândite în efortul de a vorbi de cinste și adevăr, despre succesele noastre. Personalajul literaturii noastre poate fi mai ales eroul muncii avîntate, făuritor al autodevenirii sale, model de comportament. Chipul eroului de azi al literaturii noastre nu este altul decît al omului cotidian, personajul principal pe „santierul” patriei, dar și beneficiar al literaturii, făuritor complex al istoriei.

Incorporînd organic determinațiile configurative ale acestuia, evidențiindu-l în statutul său exponențial, dar și existențial, scriitorii României își concentrează atribuțiile atitudinale spre mesajul amplu, formativ al promovării unei literaturi ancorate decisiv în reflectarea universului demonstrativ, al conștientizării ideilor și idealurilor socialiste.

Indemnul perpetuu, vibrant în inimile întregii scriitorimii, adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care vorbește despre necesitatea de a se realiza „mai multe și mai bune romane, poezii, piese de teatru, lucrări care să redea, în forme diferite, uriașa activitate creatoare a poporului nostru, să constituie o puternică forță de dinamizare a activității întregii națiuni”, consolidează imaginea benefică a unei literaturi profund implicate în cotidian. Eroul literaturii de azi este eroul muncii de zi cu zi, este eroul-simbol al spațiului epic care sint uzina, santierul, cimpul, este omul ce-si construiește idealul sub semnul istoric al civicului, politicului, al moralei noastre socialiste. Raportînd gândul artistic la esența și la identitatea prezentului, scriitorul își relevă prima sa dimensiune creativă în însăși angajarea artistică.

A te implica în prezent înseamnă, în primul rînd, a participa demn la amplul proces de edificare a omului nou, constructor al socialismului, patriot înflăcărat, cu o înaltă conștiință revoluționară. A fi implicat cu demnitate în acest amplu proces înseamnă militantism constructiv, înseamnă participare conștientă.

P. B.



Desen de Ion Carp FLUERICI

## 5 minute cu Romulus Rusan

— Stimat Romulus Rusan, cel care v-au citit cărțile publicate pînă acum ar primi cu sinceră mulțumire o definiție autobiografică a autorului lor, dată de el însuși, fie chiar și minată de incintătoare infidelitate a memoriei.

R. R. Am trăit o viață necrometrată și neplanificată, al cărei criteriu a fost lipsa mea, temperamentală, de voință. Am avut de toate, bune și rele, din ferele în proporția ideală, care mi-a permis să fiu ceea ce sînt, aparent. Nu mi-au lipsit marile ghinioane, dar nici marile noroace reparatoare; am întîrziat uncori, dar am alergat să recuperez; am tăcut perioade lungi și am strigat „prezent!”, cu cite o carte, atunci cînd nici eu nu mai speram; am făcut meserii diverse și solicitante, cit un romancier ame-

rican, dar nu-mi place nici să mi le amintesc, nici să le etalez. Cea mai costisitoare din toate, deși la suprafață comodă: cea de redactor de revistă. Cea mai dură: fochist la cuptoarele industriale de la Carbochim. Totuși nu le consider timp pierdut, după cum cred că pierderea a tot ce aveam, în cutremurul din 1977, a fost doar o sporire a ființei pe seama avutului, o compensare a verbului victorios a fi față de păgubitorul verb a avea. După cutremur am trăit mai mult la țară, încercînd de fapt o nouă identitate, aceea de țaran, și scăpînd astfel de multe din sufocantele obligații ale orașului, ce funcționaseră pînă acum ca alibiuri ale lipsei de productivitate. Aici, acum, în numai unsprezece ani, am scris mai mult decît în tot restul vieții. Nu e nici aici ușor, dar ritmul naturii este mai net, răsări-

## A PRIVI

Vine primăvara și momentul declinului poate fi acceptat pentru a asigura coerența lanțului de propoziții, cum se sprijină ele una pe cealaltă, se condiționează. Se aprobele frunza și iarba, ne reamintesc lucrurile pierdute din vedere inclusiv adevărurile domestice.

Atitudinea negatoare translează într-un teritoriu suprapopulat al cuvintelor și figurilor războinice.

Vegetația se prezintă ca o spumă subțire și-si afirmă numai forța fabuloasă a inocenței.

Există un laborator fastuos. Retorte, conducte, baloane, cup-

## SINTEZA IERBII

toare, aparate de măsură își reflectă una altora, în nichel sau cristal, formele și culorile.

Toate participă la o agitație frenetică.

Burghiul, explozia, vagonetul, ascensorul concură să scoată din amorțire roci cristalizate fotografice sau amorfe decrepite abia stînd, stăpînindu-și pasiuni intrinsece gata de fierbere.

Galoane gravide, drakare ne bune, plute, canoe aduc din lunag-latul apelor strategii lichide, esențe coloide din care se tipăresc în șanțuri mici nervi de toate mărcile, folosințele precum și forme de turnat afecte din categoria întîla.

Aerul vine în valuri prin mori de putere implacabilă.

autograf

SOLOMON MARCUS

## O viață cît o operă

Recent, știința românească a marcat centenarul nașterii unuia dintre cei mai de seamă reprezentanți ai ei, matematicianul Simion Stoilow. O sesiune a Academiei, citeva ședințe la Universitate și o adunare festivă în cadrul Ateneelor Cărții, la Biblioteca Centrală Universitară, au subliniat importanța rezultatelor sale științifice, a școlii matematice pe care a format-o, recitîndu-i sa morală, intelectuală și cetățenească.

La toate acestea, dorim să adăugăm aici evocarea unui episod semnificativ din viața acestui mare savant român. În primăvara anului 1923, este numit profesor titular la Facultatea de Științe a Universității din Cernăuți. „Am stat 16 ani în această universitate. Consider anii aceștia — o pot spune fără ezitare — ca pe cei mai rodnici, cei mai fructuoși din întreaga mea activitate științifică” (Stoilow, 1957).

Stoilow a luat totul de la zero. A reușit să aducă pe unii dintre cei mai valoroși matematicieni români ai momentului (Gh. Călugăreanu, Octav Mayer, Miron Nicolescu, Tiberiu Popovici, Gh. Vrănceanu), a organizat biblioteca seminarului matematic și revista Facultății de Științe. „Păstrez cea mai bună amintire din această perioadă a vieții mele” (Stoilow, 1957).

Fapte semnificative pentru înaltul patriotism al acestui savant-cetățean.

## Către prieteni

Cu nețărîmura-mi  
dragoste  
de țară  
vin  
și prietenilor mei zic:  
„Țara-i iubirea  
fără de margini  
deasupra-ne plutînd  
glasul sfînt și duos  
al acestui pămînt...”  
Sacră e țara  
care ne naște mereu  
și nemaiîntîlnită mîierea  
din care  
și pruncii noștri  
gusta-vor!

Nicolae CĂRUNTU

SUCEAVA 600

## Despre începuturi

Atunci cînd lucrătorii în frunte cu meșterii lor, alături de oștenii voievodului și însuși domnul Petru I Mușat (1375—1391) priveau cu mindrie la zidurile terminate ale noii cetăți de la Suceava, împlineau o faptă pe care veacurile o vor încununa cu aureola de simbol al luptei pentru neatințarea a tuturor românilor. Menită să apere reședința voievodă instalată, între timp, la Suceava, ctitoria lui Petru Mușat, ca și orașul de reședință, capătă un rol hotărîtor în treburile țării. Nu peste mult timp, Suceava va apărea și în documentele scrise, prima mențiune documentară datînd din 10 februarie 1388.

Dacă abia acum 600 de ani apare în actele cancelariei domnești numele Sucevei, tot de atunci să dateze și locuirea de aici? Documentele scrise nu ne spun lucruri prea lămurite, dar alte categorii de izvoare ne relevă urme ale vieții umane ce-si au durate milenare.

Înșiși locuitorii orașului nu-si închipuiau că strămoșii lor si-ar fi întemeiat așezarea abia în timpul voievozilor, ci cu mult timp înainte. Acest lucru este consemnat într-un document tîrziu din anul 1782, cînd o comisie, însărcinată să inventarieze și să delimiteze bunurile orașului, întrebă si ce se cunoștea despre trecutul lui. Răspund maziul Simion Tăutul, starostele orașului Georgi Tupilat și cei mai bătrîni pîrgari, Ioan a Poppi, Andrei Dragomir și Ștefan Zotta, că orașul lor își are începuturile din vremea dacilor, narind, apoi, între legendă și adevăr, evoluția istorică a Sucevei. Acești tirgovci nu erau purtați pe la universități și nu aveau înalte studii umanistice, dar ei afirmau ceva din ceea ce auziseră de la părinții lor. Era expresia conștiinței vechimii și statorniciei lor pe aceste pămînturi.

(continuare în pag. III)

Dr. Mircea IGNAT

turile și apusurile îi atrag atenția mai sever asupra vieții care se ouce, calendarul florilor și fructelor te obligă la mai multă punctualitate și hărnicie. Nu regret, din această nouă existență, decît faptul că ajung destul de rar să mă contempul, să mă destînd, să interpretez semnele naturii altfel decît ca pe niște sonații la seriozitate. Poate că însă această asprime față de mine este ea însăși prețul cu care-mi plătesc libertatea: nemaiavînd alte resurse, sînt obligat să-mi scriu cărțile. Pe de altă parte, rămas după cutremur simplu și gol în fața lumii m-am reevaluat și am înțeles, poate, că fiecare clipă fmi este dăruită, că trebuie sfințită prin muncă.

— Față de cărțile anterioare, sîntem inclinați să socotim O CALATORIE SPRE MAREA INTE-

(continuare în pag. III)

Interviu consemnat de  
Mircea FILIP

Zmei devitalizați și păsări aburde.

Există anarhia minoră a firelor de iarbă.

Cresc mereu și mult sub puterea întimplării.

Trebuie o acțiune metodică fundată pe consecvențe.

Romburi, patrate, hexagoane de beton, mozaicuri în program aluziv artificii de marmură au eficiența unor oșteni bine aliniați, neobosiți, greu de înfrînt.

Nici pasărea, nici gîza n-ar supraviețui decît în condiții fixate.

La capătul experienței un laser cu puteri nelimitate taie fire de iarbă perfect egale.

Funcțiile lor întregesc o lehamite acdă.

Te așezi la capătul becii sterilizate și suflă asupra fiecărui fir să se călcască și să invie.

Nu trebuie să te îndoiști de reușită.

Următoarea experiență va programa semințe pentru nota de insolit, exploatarea neprevăzutei, nehotărîre și celelalte.

Cînd descrii persuasiv cuiva un „teren de încercări pentru iarbă”, citezezi criteriile unor temperaturi viitoare.

Printre experiențe iarba crește singură din rădăcinile lăsate în trecut.

Dacă toate decurg normal, luna cealaltă ne putem culca în iarbă.

M. TINESCU



Între primul volum de poezie al Elisabetei Isanos (**Orășe nostalgice**, 1969) și cel apărut recent — **Grădina de iarnă**, Ed. Eminescu, 1987 — se interpun optsprezece ani și doar o singură carte, intitulată, simplu, **Versuri**, din 1980. Puținătatea prezențelor editoriale face mai evidentă evoluțiile pe care le-a împlinit poeta în acest răstimp. De la prima la a doua carte, schimbările țin, mai ales, de maturizarea depășită, temele și motivele noi care apar fiind consecința, în primul rând, a acesteia. Erotica stă sub semnul zeului Pan, dar și sub cel al duratei, trecând, de aceea, aproape totdeauna, în meditație; priveliștile, pe cât este posibil a se vorbi de pastel, sînt încărcate de tensiunea caracteristică poeziei expresioniste, fără însă a beneficia de acea plonjare și dizolvare specifică a eului liric în elemente. Solidară cu ele, dar în afara lor, poeta caută dovezi certe ale tiparelor și devenirilor eterne și nu înțelegem decât semne e-femere și incerte, producătoare de crize lăuntrice, lăsînd-o dezarmată în pragul miracolului. Ici, colo (și le vedem, poete, pentru că recitim poezile din perspectiva cărții de acum), se întrevăd semne stingace ale trecerii dincolo de el; se pare însă că la acel moment, poetul îi lipseau și puterea, și știința necesare pentru a face pasul hotărâtor spre o poezie a misterelor lumii. Dar, mai ales, o împiedica e-gotismul, de o feminitate discretă și deloc narcisică, incapabil să conceapă universul altfel decât centrat pe propria existență.

În **Grădina de iarnă**, saltul se produce. Schimbarea la față a poeziei Elisabetei Isanos este extraordinară, una dintre cele mai radicale din poezia noas-

tră de azi. Vocea poetei își asumă, în continuare, rostirea, dar în miezul universului ei stă acum o entitate, am zice, abstractă, conceptuală pînă la un anumit punct — „patria interioră”, mai apropiată de Patria lui Rilke, poetul fără țară, decât de accepția istorică a termenului. Ea este, spune E.I., „grădina mea de iarnă / cu drumurile-acoperite / și nici o pajistă afară”, este „adina țară de sub vromuri”, de fapt, o patrie a Poetului, fără frunții, ilimitată spre înalt și spre adînc, un concept prin

și tăcere, întuneric și lumină — momentul dezmarginirii eului. Mîtul nu mai este înțeles ca alegorie înghețată într-o structură epică inteligibilă, ci ca tipar etern al miracolului: „O floare, fuga dă la clopot / și lasă porțile deschise, / un clopot merge la o floare, / ducînd cu el adîncul timbru, / și va veni odată vremea / cînd printre seceră și lună, / rîndindu-mă de amîndouă, / în sinul lumii am să intru. / ... / Atunci va fi defini-tivă, / într-adevăr, descăle-carea / centaurului la pămînt, /

și / la mijloc e deschisă poar-ta, / atît cît ur dura o fugă / a bradului spre-un cuib de în-geri, / a unui singe către frun-ză, / sau cît o salcie ar fa-ce / ca să s-apropie de rugă, / e o deschidere subțire, / cît de la toamnă la aramă, / și tre-buie intrat mai lute, / că a-dîncimile îi seacă, / e-atît cît albia pe unde / se scurge roua către lacrimi, / cît unei flori l-ar trebui, / de partea leilor să trecă”. Formula de psalm a poemelor, în care umilînța și supunerea sînt căi ale cunoaș-terii, pune în valoare poli-semantismul surprinzător al u-nor metafore agresive, care, după cum se vede și în cita-tele de mai sus, vin în ava-lanșă: pendularea lor între concret și abstract conferă ru-gii o pulsație ascendentă: „Pe-nimeni nu lasa, din floare, / să-ți schimbe orele-n nisip, / și nu lăsa, amiaza zilei, / un virf de umbră s-o arate, / tu altfel arătaseși vremea, / în virful flăcării aveai / ani șapte mil de la-ntruparea / în griu, în sare și pe ape”.

Dramatismul spovedaniei on-tologice din **Grădina de iarnă** este autentic și nu prea are corespondențe în lirica noastră feminină; registrul lui este a-proxe complet cînd, lingă în-genunchere, apare revolta: „Ai vrea o ardere de tot, (s.a.) / și totuși mă hrănești cu stîng-geri, / mă faci să fumez, ca și cum / ți-ar place cum ai fost privită, / vrei flacăra pînă la capăt, / și mă înabuși cu-n-tuneric, / lăsîndu-mă să cred că ție ți-ăș trebuia grozav de mult, / ... / eu locuind cetăți surpate, / colina ta rămîne li-nă, / și nu mai înțeleg de ce / îmi lași, să spun de tine, gu-ra, / cînd tu răsari atît de pură / unde se termină cu-vîntul, / și unde nu te mai atinge / o înțelegere tîrzie”.

## ELISABETA ISANOS: Grădina de iarnă

excelență cosmologic și liric totodată, nu însă dezlețat de etnos și othos. Esența metafizică ce i se conferă este în afara oricărei discuții și dov-dește că a doua umbră tute-lară a poetei, care stă alături de Rilke, este Blaga. A se pla-sa în continuarea viziunii filo-sofice blagiene, a remodela energie unele simboluri rilkeene (leul, piatra,trandafirul, macul, iarba, cîmpacul), a practica un orfism de nuanță feminin (mărturisind, vrem să spunem, uimirea ingenuă, dezarmată, în fața miracolului înfăptuit prin cuvînt — „cîntecul e umbră cuvîntelor”, se spune undeva), nu înseamnă, în cazul Elisabe-tei Isanos, un delict de epigo-nism, ci momentul în care personalitatea sa, funciar ex-presionistă, deprinde zborul înalt, instalarea revelației un-i-tății dintre înalt și adînc, de-parte și aproape, viață și mor-tate, cosmic și chthonian, cuvînt

ca aplecare a unor steaguri, / abia atunci voi trece poduri / pe care nu le bănuisem, / a-tunci voi țî ce-nscamnă va-tra / și traversarea peste pra-guri”. Poezia propriu-zisă cris-talizează din revelația unor relații metacauzale între obiec-te și fenomene plasate la polii realului și în așezarea lor în metaforă: „Chiar dacă lei-tăi de carne, / pe Orion își lasă pielea, / își slobozește cer-ul lei, / cu niște flori să se-mpreune, / și floarea după ci va naște, / cu bot de leu un răcnet moale, / și nimeni nu va înțelege / ce limbă groz-nică se spune”.

Afină cu Marele Anonim al lui Blaga, plămîuirea centrală a poeziei Elisabetei Isanos se diferențiază prin potențialul panteist și prin faptul că posedă ceea ce, prea puțin prop-riu, s-ar putea numi „cale de acces”: „Cînd arc loc o lune-care / a trandafirilor spre ro-

în sfîrșit, după un număr bun de ani, prin Liviu Popescu se mai produce un debut de poet trăitor la Suceava. Autorul **Sintaxei imaginii** (Editura „Littera”, 1987) nu este ceea ce numim, in-deobște, un poet tînar (însă cine mai scoate volum la vîrsta majoratului?), dar nici nu se poate vorbi, în cazul lui, de un debut întîrziat. Vrem să spunem că versurile sale nu au fizionomia obosită, alura mai mult sau mai puțin vetustă cu care ne întîmpină, de obicei, volumele unor începuturi de drum tardive. Dimpotrivă, prospețimea discursului este evidentă, chiar dacă, e limpede, poetul nu aparține ultimului val al liricii noas-tre.

De altfel, el nici nu ambi-tionează să se recomande ca un inovator cu orice risc; drumul lui a trecut prin su-prarealism (de la care i-au ră-mas cîteva sechele curente ale dicteului automat), apoi pe sub arborii puri din grădinile sus-pendate ale lirismului intelec-tual al lui Ion Barbu, fără să se fi nutrit cu fructele de pe crengile lor cele mai de sus. Important este însă că, de la poetul „Jocului secund”, a ră-mas tocmai cu adevărat că poezia este joc secund, în spe-cial, și cu străduința de a de-canta lexical și imagistic textul liric. Altfel, el nu poate fi considerat un discipol al lui Barbu sau al altor poeți beati-ficați de idee, întrucît nu a-deră la poezia „modului intel-lectual al lirei”, deși un efort în această direcție se face sim-țit. Scurtele lui poeme au însă marea merit de a stabili o pro-porție justă între șocul senzori-al al concretului existent și cristalizarea lui în geome-triile, scrise subțire, cu cerne-luri discrete, ale unor imagini

poezie abstracte. De altfel, texte ca ale lui, care nu trec niciodată de cincizeci de cu-vînte, n-ar putea fi scrise de-cît după regulile unei astfel de poezii a distilării, poate, mai exact, a algoritmării. Poe-zie a monologului și a stării de solitudine (inclusiv a cute-zanțelor prin strigăt ale soli-tății), lirica lui Liviu Popescu se constituie ca efect de ecou al realului, precum el însuși o spune în mai multe rin-duri în texte care bănuim a fi profesioni de credință: „am-prență / a acelor cuvînte /

Deci, drumul pe care ar tre-bui să-l parcurgă cititorul pen-tru „a istovi” (în sens bar-bian) cuprinsul cîntecului, se cuvine să treacă de la o o-gîlindă la o oglindă pînă la ex-presia lui originară, sau pînă la obiectele care l-au declanșat. Dar, de fapt, nu este nevoie de un asemenea periplu, în-trucît poezia, existînd cu adev-ărat ca stare de tensiune, iar nu ca expunere de cauze și motive, nu poate fi receptată decât pe o treaptă anumită a efectului de ecou. Calitatea principala a celor mai reușite

vedea vreedată / se absoar-be / în ochii / primei călătorii” (**Rondul de zi**). În asemenea situații, destul de dese în vo-lum, vrem să spunem, sufi-cient de frecvente pentru ca el să fi înțeles cu adevărat ima-ginile și cuvintele, ca atare, focalizează într-un meta-sens, și atunci poemul există; în-citeva însă ele rămîn pedestre, se organizează după rigoriile unei algebre (sintaxe) ori prea simple, ori prea solemn-pe-dante pentru a putea trece, cu adevărat, în poezie.

Liviu Popescu probează un potențial remarcabil al meta-forei (semantic, plastic, asocia-tiv), și nu este puțin să îl subordoneze unei formule li-rice prin excelență ascetică în dimensiuni; iată cîteva exem-ple, culesse oarecum la întîm-plare: „umbră unei scrisori / face valuri”; „cade un pol / în dinții mărunți / al iluziei”; „calmul — / acca descriere / împăciuitoare / a ploii / toam-nă”; „grișorul ce leagăna / fumul salciei” (tușă metaforică japoneză!); „acastă zi / cu arătătorul / la marginea pa-ginii”.

Pendulînd cu discreție între melancolie blînd-amară și des-fășurare supravegheată, reținu-tă a unor evenimente îndelung a-cumulate, între exprimarea stagnării și a mișcărilor lăun-trice domoale, poezia lui Li-viu Popescu adaugă în adînci-mele ceea ce își refuză în pe-rimetru. E un semn bun pen-tru un debutant care nu-și e-talează, cum de atîtea ori se întîmplă, pînă și secrețiile cele mai intime ale eului.

Scutită, pe de altă parte, și de sechelele, așa de greu de evitat, ale provincialismului, poezia lui Liviu Popescu anun-ță evoluții substanțiale.

Mihail IORDACHE

## LIVIU POPESCU: Sintaxa imaginii

solubile-n frăgezimea / ecou-lui...” (**Efectul pauzei**), sau: „în golul ecoului / pîlnia în care / torni ceaiul // sub o-chiul minitorului / de lim-baje / schelăria cuvîntelor — / perete despărțitor între / ar-hitectura cîmpului / și faldul memoriei” (**Arhitectura cîmpu-lui**). De aceea, textul este, a-deseori, desigur cu bună știin-ță, sibilin sau încifrat oarecum ostentativ (semn de tinerete), ceea ce ne duce cu gîndul la nimfa Echo, respinsă de Nar-cis, pentru că nu-i putea înțe-lege chemarea. De altfel, fi-încă veni vorba despre Nar-cis, la Liviu Popescu oglînda nu joacă rolul de speculum și cu atît mai puțin de instru-ment al autocontemplării ob-sesive, ci de reflector de ima-gini care se multiplică, de a-parat pentru produs ecouri. De aceea înțelesul (în sens poetic) este „martirul atîtor ogîlzi”.

piese ale volumului constă toc-mai în fixarea acelei trepte în care semnalul inițial s-a e-liberat de grohotișul și tulbu-rările stării genuine, trecînd în stare de suflet: „Sunet-ul — / infuzie a singelui / către un cuib / de ogîlzi // în timp ce fereastra / e o scri-soare / deschisă” (**Mesaj**).

Ceea ce-l apropie mai mult de formula haiku-lui (caci ca-noanele acestuia nu sînt respec-tate în latura lor formală) nu este însă nici decantaarea lim-bajului, nici laconismul expresi-iei, ci efortul continuu și, de multe ori, notabil prin rezul-tate, de subordonare a tensi-u-nii lirice la contemplarea lu-cidă. De fapt, nici nu sîntem siguri că poate fi vorba de e-fort și nu cumva de o nevoie imperioasă a eului impusă de pudoarea evidentă a destăinu-irii, caracteristică firilor sen-zitive: „Rondul pe malul / viziunilor proprii // tot ce voi

ciuni.

LONGINUS: Între noi e pace. De ce privirea ta vrea să mă ucidă?

DIEGIS: De ce privirea mea nu poate să vă ucidă? ...

LONGINUS: Cu sabia, Degis. Fă-o să nu mai atîrnea degeaba legată la sold. Ce mai aștepti?

DIEGIS: Aștept să treci mai de-parte. E pace, Longinus. Din po-runca lui Decebal. Ai început să te îngrăși, înfulecînd din tîna noastră.

DIEGIS: Umblă încet, generale! Adulmecă tot, romanule! Pînă cînd, bunule prieten?

LONGINUS: Să nu ne certăm, Die-gis. Noi vom cuceri pămîntul. Am multe vești neplăcute să-ți răstorn dinainte. Ai urechi încăpătoare?

DIEGIS: Sărmane pribeag, cît ești de nefericit! Dorești să rămîni după tine o poveste frumoasă? Îngroapă-ți necazurile în pămîntul tău.

LONGINUS: Nu te îndepărta prea tare de casă. S-ar putea să nu ni-merești drumul de întoarcere. Și nu arunca din tine nerozii, doar ca să-mi arăți cît sînt de înțelept. Dar să nu-mi uit vorba.

DIEGIS: Longinus, fii binevenit cu sfaturile tale. Nu sta! Pornește spre leguinea ta cu sacul plin de min-

LONGINUS: Se vede că ai trăit printre urși, de vorbești ca un lup de lapte. Am plecat. Sînt dușmanul tău dacă-ți vreau binele?

DIEGIS: Și nu-mi ceri să-ți port de grijă în schimbul bunătății tale. De ce-ai venit?

LONGINUS: Te pîndeste o pri-mejdie slută și zbireită. Fii cu bă-gare de seamă.

DIEGIS: Dacă mă întînd la vorbă cu tine, la ce gînduri iscusite să ajungem? Să-ți dau și lacrimile mele ca să-ți fie ție mai cald? Pe altă dată!

LONGINUS: Iubirea să te ocoleas-că, Diegis, ca să poți apuca și anii aducerilor amînte. Rămîi cu bine!

DIEGIS: Rîvnesc să aflu mai mul-te decât am știut pînă acum. Să mai vii pe la noi. Te aștept.

LONGINUS: Nici un cuvînt des-pre iubire. Alțeva nu am ce să-ți mai spun. Sînt grăbit.

DIEGIS: Vrei de la mine ceva pe care eu nu-l pot ghici. Vorbește ca să poți pleca. O, cît mi-am dorit să mă pot duce senin la culcare, con-vins că romanul este multumit! Soa-rele asfințesc, Longinus.

LONGINUS: Pe aici, Diegis, să nu te împiedici. Învăță să iubești, tine-

re. Te așteaptă. Doar pe tine te do-rește. Nu ai scăpare, dacule. Cre-de-mă, îți sînt prieten. Să mă strigi în ajutor. Voi fi pe aproape. Vise plăcute, copil răcîcit. Am zărit în privirea ta cum crește un brad sub-țire și înalt. Închide ochii și pregă-tește-te de plecare. Fie-ți de ajuns cît ai aflat de la mine. Drum bun, călătorule alb! (**Longinus iese**).

DIEGIS: Mi s-a înclăștat gura. Nu am putut scoate o vorbă cu care să-i tai trîncăneala. Dar miinile? Să fi vorbit cu miinile! Cu degetele! U-neori vorbești mai limpede cu dege-tele, decât cu buzele. Și degetele, mele au tăcut în fața romanului. Le voi pedepsi aspru (**Intră Zalpa**).

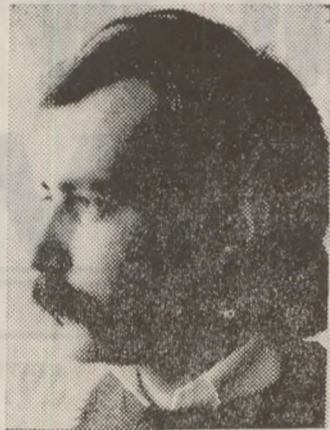
ZALPA: Cum vorbești, băiatule, cu sabia de lemn?

DIEGIS: Ca un necopt ce și-a pier-dut miinile mîngîind pașii din lut ai femeii iubite. Dar tu cine ești, ară-tare?

ZALPA: Nu țîpa! Să nu-ți fie tea-mă de mine. Eu te voi însoți pe ul-timul tău drum. Cînd vorbești de u-nul singur, fă-o pe sopțite. Să nu te ia lumea drept nebun. Ai înțeles tot ce ți-am spus?

(continuare în pag. 110)

Costel PRICOPE



VICTOR  
T.  
RUSU

## În umbra cuvintelor

■ CÎT DE SCURTĂ a fost călătoria și iată, deja mă întorc purtînd pe brațe trupul răpus de înfrîtare al fratelui meu. Ziua, ca o cetate plină de leșuri, a rămas în urmă, în amintire, în somn.

■ ÎN FAȚA FERESTREI stăteau adunate animalele pentru jertfă, stătea iluzia cu venele deschise, iar poetul, în fața genunchilor ei, netulburat îi dicta cele din urmă cuvînte. Stăteau cei însemnați și cei trimiși în exil, se alinau sclavii frumoși, cu înfățișare aspră. Către amiază erau pregătite nu-meroase întreceri sportive și alergări de cai. Se împărțeau cereale și bani, era purtat în triumf bustul aurit al clipei următoare, erau scoase din magazii statuile și laurii.

■ CE SCURTĂ a fost sărbătoarea și iată, uitarea a izbucnit ca o limbă de foc, mai înfîi, de sub cu-pola albastră a cerului. Apoi s-a întins peste case și cartiere, prin ulițe și prăvălii, s-a revărsat pe ogoare, a umplut văile. Nimeni nu s-a încumetat să privească-napoi.

■ DE-ACUM totul va fi transformat. Cele dintîi lucrări vor fi ale ochiului. I se vor da în grijă, de la un capăt la altul, cele nemescate, statuile, munții și oasele de cărbune ale poetului. În polul de gheață vor locui, sub tăioasă privire, metalele. Largi peisaje vor adăposti griul, sarea, noroiul. Pe dinăuntru, pietrele vor fi cercetate pe rînd pînă cînd le vor acoperi nepăsarea, tristețea și frigul. Pînă la mîduvă lemul va fi căutat, lu-indu-i-se flacăra și înălțarea. Pîntecul tău — pînă cînd vei naște vîrbarea și științetea.

■ MAI SCRIU UN CUVÎNT și privirea, trecînd peste el, se-nrcunță și-l părăsește, săpînd pră-pastie dinaintea lui și-n spatele lui. Cu rîvnă, cu înversunare, ca un gropar — privirea mea — cînd simte furtună deasupra capului. (Stau literice-abia -necute în trupul cuvîntului orb și încrezător. Îi strălucește pielea și el așteaptă înfrigurat, în timp ce privirea-l împinge ușor către margine...)

■ IATĂ-MĂ dezbrăcat de toate zălele. Am lăpădat și săgețile și armura și tot ce mi-a fost de fo-los pe cîmpul de luptă, ca să mă-nfățisez înaintea acestui străin de gheață. Îi spun : „dacă mai e ceva de făcut, să fie luată culoarea neagră din fața acestor trecători; să fie strivită sub talpă culoarea albă din căbățina călăuzii; și frazele tînuite de porți să fie eliberate”.

■ CUM S-AR MAI DUCE toate-n somn dacă-ăș gîndi la tine! Cum m-aș opri din cîntec (de m-ar cuprinde răul, șoapta și miința) și-aș alerga după-nțeleșuri ca după insecte vii, prin iarbă! Un gol înfrigorat m-ar aștepta sub piatră, cu degetele-nținse. Ca și cînd numai așa ar fi drept să trăiesc!

■ PICIOARE-N DANS, picioare pretutîndeni, pe-nținderi albe de nisip. Scormonitoare stele albe preschim-bate-n serpi. Si oul, singur, îngropat în gheturi.

■ SINGURĂTATE, haină de fier, gust de cretă în gustul vinului, steag alb în fumul durerii! Tu reîncepe ospățul, trăiește mai departe și dacă nici așa nu te-ai acoperit de tristețe, degeaba te mîngie lacrima, în zadar te împresoară pitiții și dansa-torii, noeții și curtezele! Printre ei, temerarii, eroii și veteranii, printre cei care știi și printre cei care doar presimt, un ochi privește tresărîrea și o incuvîntează.

■ MINELE TALE au adormit și toate inelele s-au rostogolit în temniță. Ți-ăș aminti acum anumite cuvînte și anumite gesturi și odată cu ele ar căpăta contur iubirea nouă. Dar trec pe lingă lucruri ca pe lingă țărnițe de ape și-aud numai vîrbarea trupului tău de fier arcuit.

■ INTR-O SINGURĂ CLIPA știu că nu mi-au fost de-ajuns carnea și gîndul. S-au scufundat și ele, împreună cu singele, laptele, otrava și celelalte bezne. În urmă doar oboseala ochilor mei, o durere în brațe și-n umărul care ține steagul și gîndul că nimic n-am sfișit.

DEBUT

## Noptile Sarmizegetusei

PIESĂ ÎN PATRU ACTE

ACTUL I

SCENA I

(Lingă zidurile Sarmizegetusei)  
DIEGIS: Simt cum se trezește în mine o frică nelămurită. De unde a venit? De ce am așteptat-o cu brațele încrucisate? Eu îmi urmez umbra ori umbra alunecă pe lingă pașii mei care astăzi nu mă duc nică-ieri? Mă joc în praf precum un copil fără mînte. Să nu mă iau sin-gur drept altceva. Ce miini palide și reci! Mai bine așa crede că um-bră mă îndeamnă să caut printre pietre un loc încăpător unde să-mi indes pumnul de cenușă al trupului meu. Sînt doar smîntea gîndului ce se rotește fără rost în jurul vor-belor goale? Sînt mai mult decât o nălucă biciuită de umbre? Sînt vi-sul ce ține de urît în noapte pietre-lor cioplite? De ajuns cu zimbetul meu chinuit! Să mă îndrept liniș-tit spre casă. Pe drum voi reveni la judecări mai cumpătate (**Intră Longinus**). A, dar omul acesta s-a obișnuit să meargă în două picioare!

LONGINUS: Cu ce pot să-i fiu de folos regelui de miine al dacilor?

DIEGIS: Tăcînd și plecînd. Alt-ceva nimic.

LONGINUS: Am venit cu hotarele Romei după mine. Tîner, jocul nos-tru poate să înceapă. Voi avea des-tulă răbdare cu lumea ta, Diegis?

DIEGIS: Umblă încet, generale! Adulmecă tot, romanule! Pînă cînd, bunule prieten?

LONGINUS: Să nu ne certăm, Die-gis. Noi vom cuceri pămîntul. Am multe vești neplăcute să-ți răstorn dinainte. Ai urechi încăpătoare?

DIEGIS: Sărmane pribeag, cît ești de nefericit! Dorești să rămîni după tine o poveste frumoasă? Îngroapă-ți necazurile în pămîntul tău.

LONGINUS: Nu te îndepărta prea tare de casă. S-ar putea să nu ni-merești drumul de întoarcere. Și nu arunca din tine nerozii, doar ca să-mi arăți cît sînt de înțelept. Dar să nu-mi uit vorba.

DIEGIS: Longinus, fii binevenit cu sfaturile tale. Nu sta! Pornește spre leguinea ta cu sacul plin de min-



Publicăm în continuare (vezi: **Pagini bucovinene**, nr. 9, 1984) încă două scrisori de-ale lui Perpessicius, care se vor include, desigur, în **Opere**, 13: **Corespondența**. Scrisorile au fost descifrate de noi — cu concursul lui Dumitru D. Panaitescu — fiul lui Perpessicius. Acesta din urmă ne scria, la un moment dat, că: „descifrarea scrisului perpessician... este dificilă“.

București, 18 Martie 1958

Dragă Domnule Jucan,

Am primit plicul d-tale dimpreună cu manuscrisul bibliografiei eminesciene și anuarul liceului, pe care îl avut amabilitatea să mi-l trimită și-n care am citit cu plăcere nota d-tale, de specialitate. Sototesc bibliografia periodicelor, ce ai întocmit, extrem de utilă și mi-ar plăcea să o văd tipărită. Miine o trimit printr-un colaborator al colectivului vol. VI din ediția Eminescu, lui Savin Bratu, redactor al **Caetelor Critice**. Îmi place să cred că-l va interesa și că o va reține pentru publicația amintită. Îi trimit, dimpreună cu câteva rinduri, și adresa d-tale. În cazul că vor surveni alte hotărâri — voi

căuta să te înștiințez.

În privința culegerii de folclor eminescian, sunt intru totul de acord. Eu însuși lucrez în momentul de față la elaborarea volumului VI, care e rezervat literaturii populare (Volumul V se pare că a intrat în mașină, după o serioasă criză a hirtielii) și-mi dau seama cât de necesare sunt astfel de lucrări, mai mult sau mai puțin ingrate. De aceea vă doresc deplin succes.

Primește, dragă domnule Jucan, salutările mele cordiale

Perpessicius

P. S.

O mică rectificare: director general al Bibliotecii Academiei nu mai

sunt din Mai, anul trecut. Cred că n-am fost nici două luni și din motive de sănătate am demisionat.

București, 13 aprilie 1958  
Scumpe Domnule Jucan,

Am primit scrisoarea d-tale, dimpreună cu articolul „Un vers eminescian“. Îți mulțumesc că am luat cunoștință de el, cu atât mai mult cu cât dreptatea e de partea ceastă-laltă. Volumul V care în momentul de față se trage și se brosează răspunde decisiv și anulează toate fan-teziile lexicale ale regretatului D. Popovici, altminteri un admirabil exeget și pe care l-am stimat întotdeauna, minus excesele gratuite, precum și cazul de față: există în **Memento I**, versiunea primă din 2257 (a doua din 2259 < din care am dat în facsimil pag. 1 la **Postume**) o variantă cheie: basmele voioase cresc > b. copile cresc. Fără să mai vorbim de sens. Volumul V aduce și o erată minimală. Cu cele mai bune salutări.

Perpessicius

Rămăsesem singur pe un liman de timp și n-ai vrut, n-ai putut, poate, să chemi Clopotul ciudat din alt anotimp, Izvodit din dor și din curgere de vremi!..

Catedrală

Preotul iubirii slujește neincetat, Sihăstrind iubiri neceresti, Să-și dăruiască sieși în păcat Altarul clipei, în care sfintă ești!..

Ești

Ești galaxia pierdută În care aş vrea să mă mut, A adevărului zodie mută, Uitată în timp neinceput!..

Regret

Blindețea clipei nu mă-nșeală Nici lumina răsturnată în apus... Clopotul vremii bate cu sfială În albe anotimpuri ce s-au dus..

Ilie DAN

Simeon Florea Marian și revista „Amicul Familiei“

Avind un caracter enciclopedic, iar mai apoi preponderent beletristic, revista **Amicul Familiei**, de la Gherla, a acordat, cel puțin în prima jumătate a existenței sale (a pare între 1878—1890), un spațiu larg culegerilor de folclor și problemelor de folcloristică. Sintem în perioada în care folcloristica românească din cele trei provincii era într-o fază de tranziție de la „școala lui Alecsandri“ la etapa când Hasdeu începe să-și impună principiile sale și, prin urmare, folcloristica noastră intră pe un făgaș științific ferm. În acest context **Amicul Familiei** își are în Simeon Florea Marian colaboratorul de primă mărime, multă vreme singurul semnatar al paginilor dedicate creației populare literare. Astfel, publică în, că din numărul 3 al revistei de la Gherla, sub genericul **Datine și credințe române**, o serie de studii și culegeri ce dovedesc încotro se îndreaptă interesul său, metodele de investigație, pasiunea muncii și adîncul său patriotice.

„Ca simplu adunător al datinilor și credințelor române — notează el cu modestie la sfîrșitul studiului despre corb — nu pot să fac o descriere și analiză mai extinsă asupra poveștilor și baladelor amintite. Cauza însă pentru care le-am înșirat eu aici este ca să fac atenție pe învătății români asupra lor ca ei să le explice“.

Perioada cea mai fructuoasă a colaborării, la revista condusă de N. Fekete Negruțiu, este anul 1879, cînd, în studii, ce uneori se continuă de la număr la număr, Simeon Florea Marian prezintă și analizează descincetece din Bucovina sau publică grupaje de doine populare din același ținut. Scrisul său, uneori sobru, alături patetic, e străbătut con-

stant de un vibrant patriotism. Trăind, spre exemplu, despre prezența cucului în poezia populară și credințele românești, el notează: „Românul, căruia îi place să trăiască în mijlocul naturii, care se bucură mai mult decît oricare altul de iunieria ei, în anunțarea nîcunui paseri n-are așa de mare încredere ca într-a cucului“.

Pe S. Fl. Marian îl interesează stringent terminologia populară a diferitelor obiceiuri și rănuri tehnice; cercetează diverse denumiri de plante, pasări, insecte, sărbători și lansează apeluri pentru colaborare și sprijin în numărul 12 din iunie 1879. Avea intenția de a institui sistemul monografiilor etnografice și folclorice (în 1882 Hasdeu îl considera „singurul etnograf român“), încercînd să fixeze o rețea de informatori permanenți, cărora le trimitea chestionare. Dar mai dorea să pună în circulație și norme speciale de culegere, tehnici de notare adecvate a artei populare; mai intenționa, de asemenea, să depisteze speciile folclorice neglijate altădată. În apelul din **Amicul Familiei** îl interesează a i se transmite „legende sau poveștile, datinile și credințele, obiceiurile și moravurile, proverbele și zicalile, cîntecele și cimiliturile cîte le sint cunoscute“ oamenilor despre pasări. Apoi, pentru fiecare pasăre în parte, urmează întrebările necesare, ceea ce dovedește că Simeon Fl. Marian cunoștea obiceiurile, aștepta confirmări, nuanțări, știa să opereze cu chestionarele. Iată, spre exemplificare, întrebările referitoare la pînă:

„Care e povestea acestei paseri? La ce fel de descincete și farmece sau vrăji se întrebunțează? Ce mai fac românii cu penele de pînă? Ce crede poporul cînd strigă pînăul?“

Ce datine și credințe mai are poporul despre pînă?“

Grăbit însă în alcătuirea unor lucrări monografice și reprezentative pentru toate ținuturile românești, folcloristul bucovinean este, din păcate, convins că munca de culegător o poate face „oricine și fără cea mai mică greutăate“. După împlinirea unui an de la lansarea apelului intru alcătuirea **Ornitologiei populare române**, în numărul 27 al revistei (1880), el avea să constate că „dintre toți abonații și neabonații la ziarele în care s-a aplicat apelul meu nu-mai singuri doi înși au aflat de bine a-mi răspunde și a-mi trimite unele notițe foarte interesante“ (Acesti doi înși erau unul din zona Dejului — satul Clubănețu —, altul din Șomeșu Mare). „Toate națiile — notează amar, supărat, mustrător — scot la lumină nu numai tezaurele ce stau ascunse în simul poporului, ci și chiar și ale altor națiuni, de care prea puțin lipsă ar avea să se intereseze“.

Mîhnirea aceasta ar putea fi o explicație pentru apariția din ce în ce mai rară a numelui său în revista de la Gherla. Oricum, relațiile vor fi rămas cordiale, de vreme ce în 1886 revista anunța ieșirea de sub teacuri a volumului **Descincetece populare române** culese de fostul ei colaborator.

E nu puțin să conchidem că, prin Simeon Florea Marian, **Amicul Familiei** a reușit să lase din perimetrul îngust, provincial, să se constituie, pentru vremea aceea, prin paginile de folclor și folcloristică, într-un focar de propagare și conservare a creației populare românești. Colaborarea lui este încă o dovadă a frecvenței și naturalei relațiilor dintre cele două ținuturi românești: Transilvania și Bucovina.

Cornel COTUȚIU

5 minute cu Romulus Rusan

(urmare din pag. 1)

**RIOARĂ** drept o etapă sensibil deosebită în scrisul lui Romulus Rusan. Dar el ce spune?

R. R. Nu-mi pot da seama, așa cum nu-ți poți șoti un copil mai bun sau mai rău decît celălalt. Fiecare carte mi-a cerut o dragoste la fel de mare, nu pot face discriminări. Poate că, fiind o carte în trei volume, mi-a cerut un efort de sinteză mai mare, deci, în sensul acesta a fost un test de maturitate mai important. Atasamentul deosebit față de această carte poate fi, însă, din partea publicului, doar un semn de curiozitate, fiind vorba de o călătorie. În ce mă privește, nu țin mai puțin la schițele din **ROUA ȘI BRUMA** decît la **Călătoria** spre...

— De ce atîtea călătorii?

R. R. Pentru că am avut norocul să le fac, situație care mă îndatoroază enorm față de cititorul ce n-a avut noroc și mă obligă să-l raportez cele trăite. Itinerarul, cu cit mai neobișnuit, îmi trezește nu un complex de superioritate, cum au ațitia, ci din contra unul de inferioritate, de umilință. De altfel, aș observa că majoritatea prozelor mele sint niște stîrni de călătorie, chiar atunci cînd ele se întimplă pe strada mea, în trenul cu nave-tiști sau în pădurea de la țară. Starea de călătorie este catalizatorul firii mele cam potolite, ea îmi dă acuitate și mă scoate din mine spre exterior.

— Altă întrebare, mai bine pregătită: „Imperiile seculare sint ale unui memorialist rafinat, cu

senzori ascuțiți și sedimente culturale demne de respect. Prin filtrul lor, imaginile descrise par inedite și pline de farmec. Alături de Romulus cititorul trăiește perpetuu sentimentul, liniștitor, că nu există șansa de a pierde, în orice călătorie ar face-o, cu el, esențialul, caracteristicul. Mai mult, relațiile și istorisirea evenimentelor sint făcute cu un invizibil suris, timid dar fin, nu rareori cu umor și un bun simț care marchează milimetrie totul: impresie, senzație, aducere aminte istorică ori personală, reflecție. Simțirea scriitorului e una foarte muzicală, capabilă a se exprima în imagini pline de colorit și căldură. Nici o clipă cărlie lui Romulus Rusan nu te obosesc, căci totul e îngrijit, delicat, fără nimic de prisos“. Dar ce a spus critica? V-a răsfășat, ori nedreptățit?

R. R. N-am privit cu mare aviditate ce s-a scris despre mine, fie că a fost de bine sau de rău. Sint cronici care mi-au rămas necunoscute, pentru că n-am ajuns să cumpăr revistele de la chioșc sau să le caut la bibliotecă. Cred că, așa cum scriitorul are datoria să se exprime, în raport cu sine, așa și criticul trebuie să se exprime în raport cu scriitorul. Este o relație de democrație la care omul civilizat din noi ne obligă să ne supunem.

— La ce meditează, seara tirziu, Romulus Rusan?

R. R. La ce n-a făcut și ar fi trebuit să facă...

Despre începuturi

(urmare din pag. 1)

Și într-adevăr cercetările arheologice ce s-au întreprins cu stăruință pe teritoriul Sucevei ne dovedesc că într-un număr apreciabil de puncte au apărut vestigiile unor străvechi civilizații ce aparțin epocii pietrei, nelipsind nici cele mai noi ale epocilor bronzului și fierului.

O trecere în revistă a tuturor descoperirilor ar depăși ceea ce și-au propus aceste rînduri. Din această succesiune neînteruptă a descoperirilor merită să menționăm, totuși, secvența vestigiilor dacice. Fie în zona Șipotului, fie în cea a străzilor Mirăuți sau a Tipografiei, de pe teritoriul orașului, ca și în marginea lui, la Siliștea Șcheii, vestigiile relevă o mare varietate a materialelor (ceramică locală și de import, unelte și ateliere meșteșugărești, locuințe și morminte), care dovedesc că aici, acum 2000 de ani, era o intensă viață dacică. Nici după ce aceste așezări și-au încheiat existența, locurile nu s-au „pus-tiit“, căci urmele de viață omenească se succed cronologic, vorbindu-se la Suceava, de o vatră permanentă de locuire.

La începutul secolului al XIV-lea, așezarea de la Suceava prindea contururi din ce în ce mai precise, ca la mijlocul aceluși secol să capete un vădit caracter urban, fapt ce a determinat, numai peste cîteva decenii, pe Petru Mușat să o alegă ca reședință. O dată ce orașul dobîndea această calitate, fiind străjuit și de o inexpugnabilă cetate, el va cunoaște o glorie pe care scurgerea veacurilor nu o va mai șerge. Dacă prin mutarea reședinței domnești, Petru Mușat poate fi socotit ca un adevărat ctitor al Sucevei, în-

scriind-o deplin, cu 600 de ani în urmă, în analele istoriei naționale, nu putem trece nici peste bogatele descoperiri arheologice ce dovedesc o continuitate multimilenară de locuire. Și abia acum putem spune că mărturisirea acelor oameni bătrîni de la 1782, prin care ei căutau începuturile locuirii la Suceava în vremiri atît de vechi, nu era fără temelii. Suceava, ca un destin eroic, nu stă numai sub stindardul luptei pentru libertate, ci și sub cel al statorniciei românești.

Trec niște cai

cine dă cailor bice  
cine din urmă îi mină

dînspre un veac spre alt veac?  
în trap trec ușor niște cai  
în șeile lor ducînd  
o prăbușită lună

ies în porți  
copiii  
făcîndu-le semnul

dînspre un veac spre alt veac  
în trap trec ușor niște cai  
în șeile lor ducînd  
o prăbușită lună

cine din urmă îi mină?

Locul

de unde vin zăpezi

ninsori în mine cresc

culoarea lor  
miracol frînt  
de tine nu

nu-i loc de primăveri

templu voi fi

ce-atinge locul

de unde vin zăpezi

Rafila RADU

Fapt divers

ziua dureros palpînd  
din aripile rupte  
— un plămîin uriaș  
absorbînd drumul cu  
stele:  
galbeni de aur  
ingenunchînd în  
potirul de  
floare a zorilor  
spune-mi  
tu cînd mai respiri?

Gabriela CIOBANU

Salt 2

Și uite,  
Bulgărele ăsta  
De apă  
Care mi  
Se alintă  
Între virful  
degetelor  
Și podul palmei  
E, desigur,  
Privirea ta.  
Dar eu?...  
Lucian-Stefan  
COJOCAR

DICTIONAR LXII

**Loghîn Constantin** (n. 4.IX.1892, Budeniți-Storojineț — m. 1960, Berchisesti), istoric literar. Studii secundare la Liceul „Aron Pumnul“ din Cernăuți. Absolvent al Facultății de Litere și Filozofie a Universității din Cernăuți în 1919. Profesor în învățămîntul secundar (Școala Reală Superioară din Cernăuți, 1920—1940, Liceul „Matei Basarab“ din București, 1941—1942, Liceul Comercial și Colegiul Național „Diaconovici-Loga“ din Timișoara, 1944—1949, Școala Pedagogică din Gherla, pînă la pensionare, în 1957). A colaborat la revistele culturale bucovinene, în ziarele „Universul“ semînd cu pseudonimul „C. Frunză“. Pentru scurtă vreme a scos la Cernăuți revista „Tribuna“.

Lucrări publicate: **O sută de ani de la nașterea lui Alecu Hurmuzachi**, Cernăuți, Ed. Glasul Bucovinei, 1924; **Anul 1848 în cultura și literatură Bucovinei**, Ed. Glasul Bucovinei, 1926; **Scriitori bucovineni**. Antologie, București, Tip. Reforma Socială, 1924; **Istoria literaturii române din Bucovina 1775—1918** (în legătură cu evoluția culturală și politică). Cu 38

clisee, Cernăuți, Ed. Mitropolitului Silvestru, 1927. **Antologia scrisului bucovinean** (pînă la Unire), vol. I, Poezia și vol. II, Proza. Cernăuți, Ed. Mitropolitului Silvestru, vol. I, 1938, vol. II, f.a.; **Antologia literaturii romane pentru bacalaureat**, Cernăuți, Ed. Mitropolit Silvestru, 1938; **Eminescu și Bucovina**, Cernăuți, Ed. Mitropolit Silvestru, 1943 (în colaborare); **Chestiuni de limba română pentru bacalaureat**, Cernăuți, Ed. Mitropolit Silvestru, 1929; **Gramatica limbii române**, vol. I și II, București, Ed. Universul, 1941; **Societatea pentru cultura și literatură română din Bucovina 1862—1932**. Schiță istorică cu prilejul jubileului de 70 de ani, Cernăuți, Ed. Mitropolitului Silvestru, 1932; **Curs complet de stenografie română cu vocale**, Suceava, 1922.

Constantin Loghin a fost un pasionat susținător al scriitorilor bucovineni din perioada interbelică. Utilă sub raport documentar este și încercarea de sinteză privind literatura din Bucovina în perioada 1775—1918. A scris pentru uz didactic, între altele, și o schiță de istorie a literaturii române în limba germană, în colaborare, precum și o gramatică a limbii române, în două volume. De

osebită utilitate didactică s-au dovedit manualele sale de cl. I și a VIII-a de liceu, precum și lucrarea **Chestiuni de limba română pentru bacalaureat**, republicată în 6 ediții, între 1929—1943.

Preocupările sale de cercetare a culturii bucovinene sint meritorii și ele s-au desfășurat în cadrul Societății pentru cultura și literatură română din Bucovina, al cărei secretar și vicepreședinte a fost o perioadă îndelungată. Referințe critice: Straje, Mihail: **Dictionar de pseudonime**, București, Ed. Minerva, 1973, p. 397.

**Lupescu, Mihai** (n. 5.IX.1862, Spătărești — m. 17.VIII.1922, Bogdănești), folclorist. Absolvent al Școlii normale „Vasile Lupu“ din Iași, în 1884. Învățător la Broșteni, apoi director al Orfelinatului agricol din Zorleni (Vaslui) între 1898—1920. Redactor la revistele **Șezătorea** și **Ion Creangă**, colaborator la **Casa rurală**, **Contemporanul**, **Gazeta sateanului**, **Lumina pentru toți** ș.a.

Volume publicate: **Cromatică populară română**, București, 1914 (în colaborare cu Tudor Pamfilie); **Botanica poporului român**, Fălcieni, Tip. Josef Bendit, 1915 (în colaborare cu A. Gorovei); **Toi — legănat**. Folclor moldovenesc. Ediție îngrijită de Pe-

tru Ursache, Iași, Ed. Junimea, 1975. În manuscris au rămas studiul **cu cătăria poporului român**, 17 povești culese la clăci, precum și 41 de povești și legende. Mihail Lupescu a fost un culegător de folclor pasionat și competent, publicînd ațeria e și studii în colecțiile lui S. Fl. Marian, L. A. Zanne, Artur Gorovei și Tudor Pamfilie. Notabilă rămîne și activitatea sa culturală de „luminător“ al sateilor.

Referințe critice (selectiv): Bogrea, Vasile; **Mihail Lupescu — în Dacoromania**, Cluj, II.1925, p. 893—894; Dăcu, Iordan și Stroescu, S. C.: **Dictionarul folcloriștilor**, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979, p. 261; Ciubotaru, H. Din corespondența lui G. T. Kirileanu cu Mihail Lupescu. Contribuții la cunoașterea revistelor „Șezătorea“ și „Ion Creangă“ — în **Anuarul de lingvistică și istorie literară**, Iași, Tom. XXIV, 1978, p. 159—173; Ionescu, Serafim; **Mihail Lupescu — în Vestitorul satelor**, Fălcieni, 14, nr. 16, 1926, p. 2—5; Siadbei, I.: **Folcloristul Mihail Lupescu — în Șezătorea**, 30, nr. 10—11, octombrie — noiembrie 1922, p. 260—261; Ursache, Petru: „Șezătorea“ în contextul folcloristicii, București, Ed. Minerva, 1972, p. 117—118.

Ion PINZARU



## Poem nocturn

Legate și încrușișate nocturn  
Buzele florilor  
Incrucișate și trunchiurile molizilor  
Incrucișat mușchiul zbuciumată piatra  
Zborul fără sfârșit al stâncuțelor peste  
Ghețari aceasta este lumea  
În care ne odihnim pe care noi o surprindem  
Ei nu vor mai ști ora  
Nu vor mai număra fulgii  
Nu vor mai urma apa spre stăvilari  
Ei se află departe în lume  
Fiecare în noaptea sa  
Fiecare în moartea sa  
Trist descoperit eliberat  
De cel de aproape de cel îndepărtat  
Ei poartă vina pe care originea lor a însuflețit-o  
Spre un cuvânt care prin nedreptate  
Există ca o vară...  
Un cuvânt — tu știi — ca un cadavru...  
Lasă-ne să-i spălăm  
Lasă-ne să-i pieptănăm  
Dăruște-ne ochiul lor  
Înspre cer să-l urcăm...

## Târziu și adînc

Răutăcioasă precum cuvîntarea cu vorbe  
Aurită începe această noapte  
Noi mincăm mercele mușilor  
Și facem o operă pe care o lăsăm bucuroși  
stelelor

Stăm în toamna teilor noștri  
Precum visătorul rosului steag  
Ca ospetele arzînd din sud  
Jurăm lui Hristos cel Nou  
Praful să-l însoțim cu praf  
Păsările cu gheata călătoare  
Inima noastră cu o moară de apă  
Jurăm lumii jurămîntele sfinte ale nisipului  
Le jurăm cu plăcere  
Le jurăm sonor de pe acoperișurile  
Somnului fără vise fluturînd părul alb al  
timpului

Ei strigă: Voi huliți!  
Noi știm asta de mult  
O știm de mult și ce-i de făcut?  
Voi măcinați în morile morții  
Făina albă a făgăduinței  
Așezînd-o în fața fraților și surorilor noastre  
Voi huliți ne avertizați voi  
Și noi știm asta...  
Să vină să vină peste noi  
Să vină să vină peste somnul nostru  
Atotprevenitor marea răzvrătită  
Rafala întoarcerii ziua miezului nopții...  
Și vine ce nicidecum n-a mai fost:  
Vine un om din mormînt!

Traducere din limba germană de  
Gertrude VOINESCU  
și George DAMIAN

## Adevărul în critică

O eventuală sociologie a succesului literar și-ar găsi suficiente elemente de investigare în imediata realitate. E suficient să răsfoiești revistele noastre pentru a constata cu uimire că mai în fiecare săptămînă acestea semnalează fie ivirea unui autor de excepție, fie apariția a două-trei cărți memorabile. Dacă nu chiar și una și cealaltă. Și cînd „diagnosticul” se întîmplă a fi girat de o semnătură prestigioasă, în scurt timp elogiile proliferază prin contaminare. Și uite-așa, de pildă, un norocos „descoperit” de maestrul X va fi peste noapte instalat în fruntea clasamentelor (de generație, de promoție etc.) pentru ca după o vreme numele lui să capete virtuți „referențiale”: urmează interviurile, profesiunile de credință, fragmentele de operă cu chipul fotografic al respectivului și toate celelalte. Dar să exemplificăm. Se vorbește tot mai insistenț de „cel care vin” sau, cum zic alții, de „generația 90”. Cristian Popescu e unul dintre noii aspiranți la gloria literară, în care se investesc mari speranțe. El citește în Cenaclul „Confluente” un fel de compunerii glumețe ce se vor a fi... poezie. Iată o mostră: „Pe Cristi trebuie să-l înțelegi. Spune el multe despre noi, dar să nu-l luați în serios. El ne iubeste și ne respectă iar noi am crezut todeauna în talentul lui. Cînd scrie despre mine că sint cochetă și că el nu strînge doar negru sub unghii, ci un fel de roz, la degetele mici, ca să nu mai dăm bani pe pudră și pe ruj, o spune, așa, cu delicatețe și se gîndește de fapt la micile mele economii. Așa e el. Nu e făcut pentru lunca asta”.

Numai că nu-i nici o glumă, pentru că C. P. a și fost declarat de mentorii săi poet de mare perspectivă „dovedită o maturitate evidentă” (vezi SLAST nr. 5), iar micile sale povestioare hazlii (din care am reținut și noi un fragment), e de părere un autoritar critic, fac parte, chipurile, dintr-un „poem urias cu alura unei epopei”. Orice cititor de bun simț își poate da seama că adevărul este cu totul altul. Aceleași formule hiperbolizante se practică și în cazul unor autori de volume, atunci cînd recenzenții vor cu orice preț să dovedească ceea ce nu poate fi dovedit. O cronică găzduită de

România literară (nr. 9) referitoare la Mariana Ionescu și romanul său de debut „Exerciții de fidelitate” (carte modestă, de altfel, „trasă” după rețeta schemelor narative în vogă) aduce cu o sorcovă a superlativului, „E o adevărată plăcere lectura unei asemenea roman”, se extiază de la bun început binevoitorul cronicar, pentru că autoarea „posedă arta sugestiei, lăsînd un larg spațiu deschis imaginației cititorului”; după care, ocolind cu prudență argumentele, el ne informează că volumul „e un roman dens, concentrat esențializat”, adică „un roman cerebral din care nu lipsește farmecul vieții adevărate” (sic!), e, nici mai mult nici mai puțin, decît „o reușită expresivă a prozei noastre de analiză psihologică, una dintre tentativele izbutite ale romanului tinerei generații...”, e, ce mai, „printre acele puține reușite ale genului din anul literar ce s-a încheiat”. Nu ne-am fi mirat să se pronunțe și cuvîntul genial.

În aceeași pagină este „descifrat” un alt roman, „Noapte valahă”, de Dinu Băcăuanu. Aici jocul afirmațiilor devine derutant. După ce sintem avertizați că scrierea în cauză este „un roman stufos, incitit”, autorul aglomerînd „în el de vizibile încit nu te poți feri de bănuiala că autorul pastîșează”, aflăm cu stupeoare că tocmai de-aceia cartea dă „la icoala talentului de nelăgădui, originalitatea autorului” care „stăpînește cu subtilitate complexul material la care recurge, ordonîndu-l în simetrii și corespondențe semnificative”. Și stufoasele considerații cameleonice se încheie într-o diatribă caragială: „Minuind cu priecere mai multe stiluri (?), Dinu Băcăuanu trece cu brio (...) proba stilului realist”.

Iată de ce, în loc de alte comentarii, vom încheia reținînd semnalul tras recent de Cornel Regman (Vatra nr. 2) asupra a ceea ce domina-sa numește „problema adevărului în critică”: „...în locul adevăratelor criterii — constatată dînsul — apar complexența și spiritul de toleranță, care conferă criticii un rol jalnic de sprijinitor și propagatoare a mediocrității”.

Ioanid DELEANU

## Manifestări la Vatra Dornei

Cenaclul Suceava al Uniunii Scriitorilor a prezentat la Casa de Cultură din Vatra Dornei cel de-al XV-lea număr al Revistei literar-artistice vorbite „Forum”. Prefațată și prezentată de criticul literar Mihail Iordache, revista a inclus „pagini” de istorie și critică literară, eseuri, reportaje, poezie și traduceri. Printre „seminari” s-au numărat George Damian, Viorel Dârja, Ion Beldeanu, Victor Traian Rusu, Ion Cozmei, Nicolae Cărlan, George Ostafi (grafică satirică), Sandra Tugulea (muzică folk) și actorii Dana și Orodol Olaru. De asemenea, la Casa Cărții „Nicolae Labiș” din Vatra Dornei, a avut loc lansarea noului volum de versuri „Senne de vîrstă”, al poetei Cornelia Maria Savu. Despre creația autoarei au vorbit scriitorii Ion Beldeanu și George Damian. (I. D.)

## Șezătoare literară

La Căminul Cultural din Drăgoești, iubitorii de literatură s-au întîlnit în cadrul unei șezători literare, cu poezii succedente Marcel Mureșeanu, Ion Cozmei, Victor Traian Rusu, Viorela Petrovici și Gheorghe Lupu. Prîmarul comunei, Vasile Strugaru a prezentat celor de față un amplu documentar despre realizările economice și social-culturale ale localității. (D. M.)

## Participare

La recentele manifestări organizate în județele Timiș și Caraș-Severin de către Uniunea Scriitorilor din R.S.R., sub genericul „Eroi ai muncii, eroi ai literaturii”, din partea Cenaclului Suceava al U.S. a participat poetul Marcel Mureșeanu. (D. M.)

## Seară de muzică și poezie

În cadrul întîlnirilor lunare ale „Atelierului S.”, la Muzeul județean Suceava a avut loc o seară de muzică și poezie dedicată aniversării a șase sute de ani de la atestarea documentară a orașului Suceava.

Momentele evocatoare, susținute de muzograful Emil Emandi și Pavel Blaj, au fost urmate de microrecitalul a doi tineri talenți instrumentiști: Tănase Alexandru și Leancă Mariela (pian și, respectiv, vioară), elevi ai secției de muzică a Școlii Nr. 2 din localitate. În încheierea manifestării, poetul Ion Beldeanu a citit din creația sa. (I. D.)

## Întîlniri cu cititorii

Biblioteca Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești Suceava, mutată de curînd într-un nou și spațios local, dispunînd de un fond de carte de peste 19000 volume, organizează periodic atractive manifestări culturale-educative. Într-o astfel de seară s-au înscris și recentele întîlniri cu scriitorii Ion Beldeanu și Gheorghe Lupu. Cu acest prilej autorii au citit din creația proprie, au răspuns la întrebările cititorilor și au acordat autografe pe ultimele lor apariții editoriale. (I. D.)

## Culturale

La Rădăuți a luat ființă, începînd cu anul școlar 1987-1988, o secție de balet a Școlii Populare de Artă din Suceava. Tinerile talente rădăuțene în arta dansului clasic sînt pregătite cu dăruire și priecere de prof. Valer Puia, fost profesor de coregrafie la liceele de gimnastică din orașele Gheorghe Gheorghiu-Dej și Deva, la clase care au dat gimnasticii românești nume de rezonanță. (A. C.)

Mesager al comorilor de cultură și artă populară din Bucovina, ansamblul folcloric „Miorița” al Căminului Cultural din Mălinii lui Nicolae Labiș a participat, la Iași, la cea de a XX-a ediție a reuniunii folclorice interjudețene de datini și obiceiuri „Iarna românească”. Prezentînd un bogat și variat spectacol, „După datina străbună”, într-o confruntare cu formații similare din 15 județe, artiștii amatori suceveni au obținut trofeul întrecerii. (A. C.)

## Premii

Tînărul poet sucevean Ion Manole a obținut în anul 1987 mai multe distincții la concursurile de poezie din unele județe ale țării. Dintre cele mai semnificative enumerăm:

Premiul revistei „Cronica” la concursul de creație literară „PORNII LUCEAFARUL...”, Botoșani;

Premiul revistei „ATENEU”, la Festivalul național de literatură de la Sighetul Marmăreș;

Premiul Consiliului Județean al Sindicatelor din Bistrița Năsăud, la Festivalul de poezie „George Coșbuc”;

Premiul I pentru poezie, la Festivalul de literatură „AFIRMAREA”, Satu Mare;

Premiul I și titlul de laureat al Festivalului național „Cîntarea României” — etapa republicană;

Marele Premiu, la Festivalul de poezie „Tudor Arghezi”, Tîrgu Jiu, ediția a VII-a. (D. M.)

**REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DĂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Victor Traian RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA**  
Secretariat : Eugen DIMITRIU  
Tehnoredactare : Valentin MILICI  
Comitetul județean de cultură și educație socialistă Suceava  
Str. Mihai Viteazul nr. 48

## Noaptea Sarmizegetusei

(urmăre din pag. II)

DIEGIS : Să dispari îndată, poezie !

ZALPA : Mi-ai scos ochii cu dărnicia ta. Viteazule, e vremea să mă lasi doar cu zidurile. Să nu-mi turburi vrăjile ! Îți vor cădea în cap pietrele Sarmizegetusei. Pășește-te !

DIEGIS : Am ieșit să trag în piept aerul rece al muntelui. Și îmi sar în față sălbăticiuni cu apucături de preoți umpluți pînă în vîrf cu sfaturi. Destul ! Pentru stăzîni m-am săturat de nebunie. Mai sînt și alte zile cînd ne putem juca.

ZALPA : Jocul nostru de-abia începe. Cu o minciună care prețuiește mai mult decît aurul. Minciuna zboară nestînjînită pe lingă urechile împărăților și calcă apăsat pe inimile supușilor. Ferește-te !

DIEGIS : Unde am mai auzit eu vorbele astea ? Jocul ?

ZALPA : Iubirea să te cuprindă strîns la pieptul ei. Iubirea, Diegis.

DIEGIS : Longinus, El te-a trimis să-mi fluturi smintelile tale. Du-te după Longinus, femeie zăpăcită !

ZALPA : Poți să te veselești cît poți pe seama mea, dar cu dragostea nu glumi. Am fost și eu tînără și frumoasă.

DIEGIS : Bătrînică visează și deja simte cum o încing căldurile. Sint de piatră, băbuțo. Încearcă în altă parte. Mă împingi degenba de la spate. Eu nu voi merge niciodată înaintea ta. De ce rizi ?

ZALPA : Cit de blind este nepotul regelui Decebal ! Te iert pentru că ți-a fost o clipă frică de mine. Și zici că nu știi cine te iubeste ? Și mai vrei să te și cred. Cîți nu mi-au trecut prin minile mele ! N-am pîr în cap. Aleargă și iubeste-o ! Voi veni la tine și nechemată. Deslușesc în ochii tăi cum încolțește o moarte frumoasă. Să nu te ții după mine cînd nu vreau să te ascult. Pe cîrînd, urechi infundate cu pămînt ! (Zalpa iesse).

DIEGIS : M-a îndemnat să vorbesc pe sîptite cu mine ? Gălăgia ei mă împinge să tac ? De ce vrea să-mi schimbe liniștea aspră a nopții ce menită este somnului și odihnei, cu zbuciumul nelămurit al visului ce se căzneau să ne trezească ? Nu îndrăznesc să mă mișc, de teamă să nu mi se rupă în bucăți picioarele. Sint mai rău decît un om de fum pe care îl dai afară pe coșul sobei. Sint o vorbă în gura altora. Strivî și rumegat după plăcerea oricărei năluci. Sint un scîncet între dinții vedeniilor. E bine că știu. Veniți, umbrelor, să vă judec ! Nu

sinteti doar treceri de întunecime. Vă invitîți în jurul meu ca să mă lustruiți ca pe un ou. Să păsece cu grijă să nu mă sparg înainte de vreme De mi-aș putea opri gîndul să nu mai toarcă precum un motan în cotlonul său. Cum să-mi îndepărtez mîntea de la cărările netede și drepte, dar sterpe ? Ce fac ? Mă ascund de zbaterca răcoroasă a presimțirilor după cîteva năzbîții nepăsătoare ? Somn ușor, pui de umbră !

## SCENA 2

(Pe malul unui rîu)

DECEBAL : Pe aici a mai trecut vreun rege în căutarea unui loc bun și statornic ? Eu îl calc pe urme întărînd cu visul meu temelia părăsită sub fire groase și înalte de iarbă ? Liniștea se strecoară pe lingă mine ca un șarpe care vrea să te strîngă de gît prin somn. Mai trăiesc ? Deși am murit cu fiecare roman căzut peste mine. Parcă altul vorbește cu limba mea. Cine se poate îndoi că eu trăiesc ? Încă. O, inimă, ori zeu, ce te zbați în pieptul meu, de ce mă îndemni la joacă ? Ce poate fi mai rău ca străinul venit în casa ta cu fumuri de stăpîn ? M-am ascuns de lume Am fugit. Voi avea destulă vreme să arunc nestînjînit de nimeni multe pietricele în apa rîului. Cînd e pace, tot să arunci cu pietre în apa care curge pe lingă tine. Cu mîna mea cea bătrînă. Cu mîntea mea de rege lipsit de griji. Vorbesc. Visez. E liniște. Și încă o piatră neagră pe care o cîntăresc în palmă. Să mă obișnuiesc cu robia ? Și aceeași piatră înghițită de ape. Să gîndesc ca și cum nu aș fi eu regele dacilor ? Alte pietre, altă apă. Iar eu nici cu pietrele și nici cu apa. Eu cu vîntul de deasupra apelor. O involburare ușoară și nimic mai mult. Cînd voi simți că jocul cu gîndurile a început să mă doară ? Cum de nu mi-au dat de urmă pînă acum ? Îmi va pieri gustul de glumă cînd voi ridica ochii spre Vezina. Să mă încred în tăcerea mea ? (Întră Vezina). Pe unde umbli, mare preot ?

VEZINA : Îmi chinulesc oasele betege alergînd după toți rățăci-torii și zvăpăfații.

DECEBAL : Eu nu umbli după nimeni. Îi las pe oameni să-si mai tragă puțin sufletul. Nu știu dacă e înțeles ce fac. Cine ar avea puterea și îndrăzneala să mă vîndă pe vorbe ?

VEZINA : Nimeni, rege. Numai tu, Decebal.

DECEBAL : Și Vezina cite puțin, seara la culcare. Sfătulește-mă, mare preot. Îndrumă-mi pașii cu dragoste. Unde ți-ai ascuns pietrele albe ? Imparte-le cu mine și să le aruncăm împreună în pîiș. Să rămînem în palmă cu gîndurile bune. Și nu te voi ruga să-mi faci numai binele pe care eu ți l-am cerut. De ce tac, Vezina ?

VEZINA : Tac ca să nu te tulbur și să-ți sorb vorbele cumpănite.

DECEBAL : „Vorbele cumpînți ale regilor seamănă cu trîncăneala fără noimă a nebunilor”. Bucură-te, mare preot. Am vorbit în locul tău. Nu mi-ai spus ce necazuri te-au împins spre mine. Încet și moale să-ți fie glasul, ca să nu mă sperii. Și amestecă bine înțelepciunea cu nebunia, ca să putem sta bătrînește de vorbă.

VEZINA : Mă îngrijorează regele Decebal cu mersul lui neștiut de nimeni.

DECEBAL : Cită necuviință din partea lui ! Unde-i ? Să-l aruncăm în apă cu toate răutățile de pe lume. Vezina, nu te uita urît la mine. Nu sint eu regele Decebal. Voi ajunge în curînd ca dusmanii să mă prețuiescă mai mult decît prietenii.

VEZINA : Unde îți sint oștenii de pază, mărite rege ?

DECEBAL : Dacă-ți răspund acum la întrebare, mîine mă voi certa aspru. Dar poate tu ești făcut din altă carne. Să încerc ? Ce am de pierdut ? Ascultă-mă bine, Vezina. Mi-am rățicit pe drum toți oștenii. Oștenii mei nu se pot uita la mine cînd umbli cu fruntea plecată.

VEZINA : Toate vin întregi spre mîntea ta. Și pleacă răsucite. E lucru greu ce-mi ceri. Să uit de mine, ca să te slujească prietenesește ? Ce taină ne ascunzi, rege ?

DECEBAL : Nu ascund nici una din tainele voastre, copii. Ți-am curs printre degete, de-mi cunoști gîndurile ? Mă ulmești, mare preot, cu adîncă ta pătrundere în sufletul regilor. Luîndu-te lingă mine, te-am făcut dusman. Mi-e frică, Vezina. Oștenii mei au intrat în pămînt. Cine mă apără de tine, Vezina ? Și nu glumesc doar ca să-mi ascult vorbele. Ce mai vrei de la mine, mare preot ?

VEZINA : Nu ți-am cerut decît să mă ascuți !

DECEBAL : Și e puțin să-mi ciulesc urechile la cuvintele tale ?

VEZINA : Chiar și regii pot fi oameni. Grăbește-te, Decebal, ai atîtea pietre de aruncat pînă se întunecă. Plec liniștit, rege (Vezina iesse).

DECEBAL : Iar eu rămîn îm-țî-aș fi spus că nu simt nici o păcat că tu ai plecat liniștit.